

Remissvar

Datum för beslut
2025-03-06

Beteckning
GD-beslut 15/2025
Dnr SBU 2024/861
Er beteckning
Dnr S2024/02012

Till
Socialdepartementet

Remissvar för promemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30)

Bakgrund

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har fått möjlighet att ge synpunkter på Remissvar för promemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30), dnr S2024/02012.

SBU har valt att endast lämna övergripande synpunkter på utredningen i sin helhet. Inga synpunkter lämnas på utredningens specifika bedömningar och förslag.

Synpunkter från SBU

SBU konstaterar att utredningen genomgående saknar vetenskapligt underbyggda argument och motiveringar för de effekter som en ny lagstiftning och de specifika förslagen påstås kunna ha. Avsaknaden av vetenskaplig förankring – eller en tydlig redovisning av att vetenskaplig kunskap saknas – innebär en betydande risk att de avsedda effekterna inte uppnås eller att föreslagna insatser är kontraproduktiva för individen och samhället.

Om lagförslagen är av socialpolitisk karaktär, där vetenskap och beprövad erfarenhet inte är ett formellt krav i enlighet med propositionen för ny socialtjänstlag¹, måste detta framgå tydligt. Att motivera förslag med påstådda effekter som saknar vetenskapligt stöd riskerar att undergräva både vetenskaplighetens och evidensbaseringsens legitimitet inom socialt arbete.

Brottslighet är ett pressande samhällsproblem som riskerar att eskalera om effektiva åtgärder inte sätts in. Internationellt har brottsförebyggande insatser, inklusive lagändringar, införts med hänvisning till försiktighetsprincipen. Denna princip legitimerar dock inte godtyckliga åtgärder. Enligt SBU förordnar försiktighetsprincipen

¹ 2024/25:89 En förebyggande socialtjänstlag –för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter

snarare att insatser som saknar tillräcklig evidens ska utredas och vid behov begränsas, skjutas upp eller stoppas.²

SBU anser att förslagen som slutligen läggs fram av regeringen tydligt ska utgå från att socialtjänstens insatser bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet, med målet att minska brottslighet samt begränsa skadeverkningar och negativa konsekvenser så långt det är möjligt. För att uppnå detta, och lägga fram slutgiltiga förslag som bidrar till en mer lätt tillgänglig, förebyggande, jämlik och kunskapsbaserad socialtjänst föreslår SBU följande:

- Tydlig vetenskaplig hänvisning – Förslagen bör tydligt redovisa vilken vetenskaplig kunskap som påståenden om effekter bygger på.
- Redovisa vetenskapliga kunskapsluckor – Om det saknas vetenskapligt stöd för påstådda effekter, bör detta anges tydligt.
- Vetenskap och beprövad erfarenhet i genomförandet – Om förslagen är av socialpolitisk karaktär, bör det uttryckligen framgå att vetenskap och beprövad erfarenhet ska beaktas vid utformningen och tillämpningen av insatserna.

SBU, eller annan liknande aktör med uppdrag att sammanställa och utvärdera vetenskaplig kunskap, kan bistå med att ta fram vetenskapliga kunskapsunderlag³ som stöd i det fortsatta arbetet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Britta Björkholm 2025-03-06. Projektledare Maral Jolstedt har varit föredragande. Samrådande har varit avdelningschef Sofia Tranæus och projektledare Johanna Andersson och Uliana Hellberg.

² Se kapitel *Etiska aspekter* i SBU-rapporten *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna* (www.sbu.se/369).

³ Som även kan inkludera etiska- och ekonomiska aspekter vid bedömning av effekt.